

„Havárie hneď po startu obyčajne končí smrťou, takže som mal veľké šťastie, že som to prekonal.“

Emil Boček

(* 1923 † 2023)

Emil Boček sa narodil v roku 1923 v Brne. O necelých 17 rokoch opustil svoju domovinu a vydal sa na neistú cestu do Veľkej Británie, kde sa túžil stať letcom Royal Air Force (RAF – Britské kráľovské letectvo). Po viacerých prekážkach a nebezpečenstvách, ktoré mu cestou hrozili, po prechode Maďarska, Južoslávie, Turecka, Bejrútu, Francúzska, sa dostal nakoniec do Veľkej Británie. V septembri 1940 nastúpil do školy technického výcviku v Hednesforde. Po dvoch rokoch však stále túžil nezostať mechanikom, ale pilotovať lietadlo a pomáhať v bojoch proti nacistom. Počas výcviku ho postrela nehoda, z ktorej vyviazol zázrakom bez zranení. Návrat do vlasti nebol jednoduchý. Emil vystúpil z armády a dal sa na podnikanie, to však musel po komunistickom prevrate zanechať a namiesto vlastníka dielne na opravu motocyklov sa stal zamestnancom Mototechny. V roku 1983 odišiel do dôchodku, ale často sa zúčastňoval akcií organizovaných Československou obcou legionárskou.

 podcast

 príbeh

Aktivita 1: Let za odvahou

skupinová, hromadná aktivita

Cielová skupina:

základná a stredná škola

Časová dotácia:

3 vyučovacie hodiny + čas na sledovanie dokumentárneho a umeleckého filmu

Téma:

2. svetová vojna, letectvo, Veľká Británia, Britské kráľovské letectvo, príbehy 20. storočia, odvaha

Ciel:

Prepojiť príbeh pamätníka s historickými súvislosťami a poznatkami o 2. svetovej vojne so zameraním na pôsobenie československých letcov v jednotkách Britského kráľovského letectva (Royal Air Force – RAF). Pomocou skutočného života jedného z letcov priniesť príbeh odvahy, nebezpečenstva a následného upadnutia do odmietania a zabudnutia v období komunistického režimu. Prostredníctvom jedného z príbehov letcov RAF oboznámiť žiakov s odlišným prístupom komunistického režimu k hrdinom 2. svetovej vojny.

Pomôcky:

príbeh pamätníka, PC/tablet, tabuľa, krieda/fixky, prístup na niektorú streamovaciu službu alebo zabezpečenie legálnej kópie oboch filmov na dostupných nosičoch

Postup:

1. Fáza: historický exkurz do pôsobenia československých letcov v RAF počas 2. svetovej vojny

(časová dotácia: 45 min + dokumentárny film 1hod 23 min)

- Žiaci pod vedením pedagóga/pedagogičky rekapitulujú tému 2. svetovej vojny:
 - > Venujú sa významným medzníkom. Učiteľ/ka alebo niekto z triedy zapisuje dôležité údaje do časovej osi.
 - > Definujú si postavenie Slovenského štátu ako aj Protektorátu Čechy a Morava v tomto období.
 - > V závere diskusie by sa mali venovať pôsobeniu československých vojakov v zahraničí, najmä letcov v RAF.
- Ak niektorí žiaci už o bojoch Čechov a Slovákov v zahraničí počuli, podelia sa so spolužiakmi o svoje poznatky.
- Voliteľné: učiteľ/ka zadá deťom úlohu pozrieť si doma dokumentárny film, ktorý približuje životy letcov RAF. Napr. „Staří dobří Češi“ od režiséra Tomáše Bojara, z roku 2022, upútavka [TU](#).

2. Fáza: zoznámenie sa s témou a príbehom pamätníka

(časová dotácia: 45 min)

- Žiaci si vypočujú alebo prečítajú príbeh pamätníka.
- Následne si rozdadajú vytlačený celý príbeh pamätníka a trieda sa rozdelí na 3 skupiny. Každá skupina sa venuje podrobnejšie niektorej fáze rozprávania:
 - > Ako sa pamätník dostal k RAF.
 - > Ako v RAF pôsobil.
 - > Ako sa potom dostal domov a či ďalej pôsobil v letectve.
- Postupne všetky tri skupiny vyskladajú príbeh.

3. Fáza: reflexia pôsobenia československých letcov vo filme a prepojenie získaných všeobecných i konkrétnych poznatkov o danej problematike

(časová dotácia: sledovanie filmu 112 min + 45 min vyučovacia hodina)

- Žiaci si môžu spolu na hodine alebo v menších skupinách doma pozrieť film *Tmavomodrý svet* z roku 2001 od režiséra Jana Svěráka, ktorý sa venuje problematike československých letcov v RAF.
- Následne pedagóg/ička diskutuje so žiakmi o nových poznatkoch.
- Žiaci porovnávajú informácie získané z dokumentu o RAF alebo od učiteľa/ky s príbehom pamätníka i umeleckým zobrazením.
- Učiteľ/ka napomáha otázkami rozvinúť diskusiu.
- V závere je dôležité prebrať a zdôrazniť, ako bolo zaobchádzané s týmito bojovníkmi v komunistickom režime a prečo.

Aktivita 2: Klúkatá cesta

skupinová, hromadná aktivita

Cieľová skupina:

základná a stredná škola

Časová dotácia:

3 vyučovacie hodiny

Téma:

príbehy 20. storočia, 2. svetová vojna, putovanie, sťahovanie, domov, cielavedomosť

Cieľ:

Prostredníctvom konkrétneho príbehu pamätníka spoznáваме osudy ľudí počas 2. svetovej vojny. Na danom príbehu rekapitulujeme poznatky o 2. svetovej vojne a zasadzujeme ich do nového kontextu tzv. dejín zdola. Príbehom tiež približujeme ľudské odhodlanie, nebojácnosť a vynaliezavosť.

Pomôcky:

príbeh pamätníka, PC/tablet, pero/ceruzky, papier, tabuľa, krieda/fixky, nástenka, kópie mapy Európy

Postup:

1. Fáza: zoznámenie sa s témou a príbehom pamätníka

(časová dotácia: 45 min)

- Vypočúť si alebo prečítať príbeh pamätníka.
- Na podnet pedagóga/pedagogičky si žiaci v štvorčlenných skupinách prečítajú príbeh ešte raz. Učiteľ/ka rozdá každej štvorici mapu Európy a žiaci zapisujú do mapy putovanie pamätníka z Protektorátu Čechy a Morava cez rôzne destinácie až do Veľkej Británie. Zápisy si zaznamenávajú aj s časovými údajmi.
- Následne si všetky štvorce porovnajú výsledky a výsledné mapy si vystavia na nástenku.

2. Fáza: diskusia o osudoch pamätníka v kontexte historicko-spoločenských udalostí 2. svetovej vojny **(časová dotácia: 45 min)**

- Žiaci si spolu s učiteľom zrekapitulujú dôležité udalosti 2. svetovej vojny, ktoré poznajú.
- Svoje vedomosti premietajú do putovania pamätníka.
- Každá štvorica si vezme svoju mapu a pomocou počítača alebo tabletu vyhľadáva informácie, čo sa konkrétnejšie odohrávalo počas 2. svetovej vojny v danej krajine alebo na mieste, kde sa pamätník vyskytoval. Žiaci si tiež poznačia, či bola daná krajina na strane nacistického Nemecka alebo, naopak, bojovala proti nemu.

3. Fáza: prepojenie príbehu s historickými poznatkami **(časová dotácia: 2 týždne na vypracovanie skupinovej úlohy + 45 min na vyučovacej hodine)**

- Každá štvorica si vyberie niektorý úsek pamätníkovej cesty do Veľkej Británie za svojím cieľom stať sa členom RAF.
- Spolu skoncipujú krátke rozprávanie/úvahu (1 A4), s čím sa pamätník stretol v danej oblasti a akým výzvam a nebezpečenstvám čelil. Žiaci vychádzajú z príbehu pamätníka a získaných informácií z predchádzajúcej fázy.
- Na hodine si všetky štvorice prečítajú svoje príbehy a diskutujú o nich.
- Pedagóg/ička môže diskusiu usmerňovať a zameriavať sa na:
 - > zdôraznenie historického kontextu,
 - > dôležitých momentov v živote pamätníka,
 - > pamätníkovu odvahu, odhodlanie a vytrvalosť.
 - > V závere diskusie je priestor prepojiť pamätníkovu skúsenosť so zážitkami žiakov.
- Po ukončení aktivity si môžu žiaci urobiť z máp a svojich textov v triede nástenku.